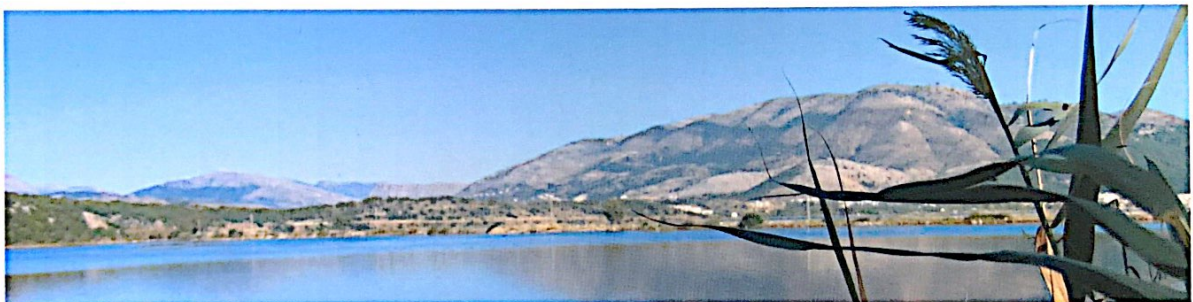

Út a fenntartható vidékfejlesztéshez az ökoturisztikai minősítési rendszeren keresztül

GYAKORLATI KÉZIKÖNYV

Út a fenntartható vidékfejlesztéshez az ökoturisztikai minősítési rendszeren keresztül

GYAKORLATI KÉZIKÖNYV

A kézikönyvet a PRISMA – Centre for Development Studies (Fejlesztési Kutatások Központja) állította össze és szerkesztette, az ECO-ROUTE projekt partnerek által írott anyagok alapján. Az ECO-ROUTE projekt partnereinek nevében kiadta a PRISMA - Centre for Development Studies, Athén, 2005. november; ISBN 960-88505-8-4
Szerkesztette: Szörényiné dr. Kukorelli Irén és Ponáczy György Márk; Technikai szerkesztő: Nagy Zoltán
A magyar változatot fordította: Raffai Zoltán; A magyar szöveget ellenőrizte: Zagyva Anita

ECO-ROUTE Projekt partnerek

Projektfelelős

SLU – Swedish University of Agricultural Sciences, Rural Development Centre/ ALA Group (Svéd Agrártudományi Egyetem, Vidékfejlesztési Központ/ALA csoport)
Témafelelős: Ulf Brangefeldt,
e-mail: ulf.brangefeldt@omv.slu.se, tel.: +46 18 671912

Projekt koordinátor

PRISMA – Centre for Development Studies
(PRISMA – Fejlesztéskutató Központ)
Témafelelős: Fouli Papageorgiou,
e-mail: foulipapageorgiou@prismanet.gr, tel.: +30 210 7525660

Partnerek

Görögország

Thesprotia megye
Témafelelős: George Sgouridis, e-mail: nathpoleo@aias.gr,
tel.: +30 26650 25155
Apeiros Travel Tour Operator (Apeiros Travel Utazásszervező)
Témafelelős: Petros Skrekos, e-mail: tour@apeiros.gr,
tel.: +30 26650 26944

Magyarország

Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja,
Nyugat-magyarországi Tudományos Intézet
Témafelelős: Szörényiné dr. Kukorelli Irén,
e-mail: sziren@rkk.hu, tel.: +36 96 516571
Szelle Lovasudvar
Témafelelős: Szelle Kornél, e-mail: szelle@axclero.hu,
tel.: +36 20 9353223

Románia

CDIMM Maramures Foundation (CDIMM Máramaros Alapítvány)
Témafelelős: Radu Big, e-mail: radu@cdimm.org,
tel.: +40 262 224870
Carpathian Foundation (Kárpátok Alapítvány)
Témafelelős: Lorena Stoica, e-mail: cfro@rdsor.ro, tel.: +40 59 419758
SC Mara International Tour SRL (SC Mara Nemzetközi Utazásszervező Kft.)
Témafelelős: Viorel Nasui, e-mail: maraint@sintec.ro,
tel.: +40 262 226741

Svédország

Swedish Ecotourism Society (Svéd Ökoturizmus Szövetség)
Témafelelős: Tomas Bergenfeldt, e-mail: tomas@aventyrresor.se,
tel.: +46 647 660025
Skogslandet AB Development Agency (Skogslandet Fejlesztési Ügynökség)
Témafelelős: Kristina Ohman,
e-mail: kristina.skogslandet@inbox301.swipnet.se,
tel.: +46 921 57006

További információért kérjük látogasson el a projekt weboldalára: www.ecoroute.org vagy vegye fel velünk a kapcsolatot az info@ecoroute.org e-mail címen.

ECO-ROUTE
„Út a fenntartható vidékfejlesztéshez az ökoturisztikai minősítési rendszereken keresztül”
GYAKORLATI KÉZIKÖNY

Bevezetés

A projekt összefoglalója	7
A Gyakorlati Kézikönyv szerkezete	7

1. rész. Európai tapasztalatok: az ökoturizmus minősítésének legjobb mai gyakorlata

1.1	Az európai ökoturisztikai minősítési rendszerek jogi kereteinek áttekintése	11
1.1.1	Az ECO-ROUTE projektben részt vevő országok jogi és szabályozási keretei	12
1.1.2	Minősítési eljárások és minősítési programok	15
1.2	Az ökoturisztikai minősítések legjobb gyakorlatai	16
1.2.1	Ökoturisztikai minősítések	16
1.2.2	Minősítési kezdeményezések a fenntartható turizmus területén	19

2. rész. Az ökomínősítési rendszer létrehozásának tapasztalatai a projektben részt vevő régiókban

2.1	Az ökoturisztikai fejlesztések és minősítési rendszerek erőforrásainak felmérése	23
2.2	A kísérleti régiók lehetőségeinek felmérése az ökoturisztikai minősítések szempontjából	24
	Norrbottnen megye, Svédország	24
	Thesprotia megye, Görögország	26
	Szigetköz, Magyarország	29
	Máramaros és Bihar megye, Románia	32
	A kísérleti régiók ökoturisztikai szektorának SWOT elemzése	34
2.3	A helyi vállalkozók támogatása ökoturisztikai minősítési rendszerben való részvételre	35
	A tanulási és képességfejlesztési megközelítés	35
	A képességfejlesztés módszertana	39
2.4	Következtetések: Tanulságok és a jövő kilátásai	43

Irodalom és egyéb források	49
---	----

Melléklet	51
------------------------	----

BEVEZETÉS

A projekt összefoglalása

Az ökoturizmus definíciója a következőképpen hangzik: „olyan felelősségteljes utazás a természeti területekre, amely megőrzi a környezetet és támogatja a helyiek jólétét” (International Ecotourism Society – Nemzetközi Ökoturizmus Társaság, 1992, World Wildlife Fund – Vadvédelmi Világalap, 1994). A világ számos országában használnak ma már ökoturisztikai minősítési rendszereket, bár Európában még kevésbé terjedt el az alkalmazásuk. A minősítéshez számos követelménynek kell, hogy megfeleljen a vállalkozás vagy az ökoturisztikai termék, a turistákkal és védelmükkel; a természettel és annak tiszteletben tartásával, illetve megőrzésével; továbbá a helyi közösségek és gazdaságuk, valamint annak fenntarthatóságával kapcsolatban.

Az ECO-ROUTE projekt célja az Európa vidéki területein működő vállalkozások, szövetségek és állami szervezetek ökoturizmussal kapcsolatos ismereteinek gyarapítása, az ökoturisztikai szolgáltatások minőségének biztosítása és az ökoturisztikai minősítés előnyeinek bemutatása. E cél elérése érdekében a projekt elsősorban az ökoturizmus legfontosabb szereplőinek tanulását, a készségfejlesztést és képességfejlesztést tartotta szem előtt. Négy régió kiválasztására került sor, ahol megtörtént a projekt feladatainak kísérleti végrehajtása és eredményeinek értékelése, illetve szélesebb körű felhasználásának vizsgálata. A négy régió a következő:

- Norrbotten megye Észak-Svédországban;
- Thesprotia megye, Epirus, Északnyugat-Görögországban;
- a Duna menti Szigetköz Nyugat-Magyarországon; valamint
- Máramaros és Bihar megye a Kárpátok régióban, Északnyugat-Romániában.

Ezekben a régiókban a természeti és a kulturális erőforrások gazdagok és sokszínűek, de az idegenforgalom fejlődésének szempontjából különböző stádiumban vannak. A helyi erőforrások az ökoturisztikai tevékenységek számos fajtáját teszik lehetővé mindegyik kísérleti régióban, és mindenütt adott a további és erősebben minőségorientált fejlődés lehetősége.

A projekt célkitűzései négy fázisban valósultak meg:

1. Az első lépésben a négy résztvevő ország projektcsapatai áttekintették saját országuk turizmussal kapcsolatos jogi szabályozási kereteit és minősítési rendszereit; a résztvevő országokon túl az európai tapasztalatokról a Svéd Ökoturizmus Társaság gyűjtött össze információkat, hogy ezzel átfogó adatbázis jöjjön létre és javaslatot lehessen

tenni egy európai ökoturisztikai minősítési rendszerre.

2. Ezt követte a projekt érintett területein ökoturisztikai szolgáltatásokat nyújtó és ilyen létesítményeket üzemeltető vállalkozások, illetve egyéb, e téren tevékenykedő szakemberek körében folytatott felmérés, tapasztalataik, hozzáállásuk és szándékaik megismerése céljából.

3. Az országok áttekintése és a felmérés alapján képzési csomag összeállítására került sor az ökoturisztikai szolgáltatók és szakemberek számára. A képzési csomag célja az, hogy a képzésben résztvevőkkel megismertesse és hogy átvegyék az ökoturisztikai minősítési rendszereket saját vállalkozásukban/területükön, erősítve ezzel szolgáltatásaik színvonalát és javítva vállalkozásuk/területük kilátásait, és egyben a helyi gazdaság és a környezetvédelem pozícióit is. A képzési anyagot a Svéd Ökoturizmus Társaság dolgozta ki a Nature's Best minősítési rendszer alapján. Ezt követően a képzési anyag „helyi adaptációjára” került sor a három kísérleti régióban, azaz a képzési anyagot a projektpartnerek a helyi körülményekhez igazították és lefordították.

4. A helyi közösségekkel való kapcsolatteremtés és megfelelő kommunikáció kialakítása érdekében helyi „munkacsoport” jött létre mindegyik kísérleti területen, amely mozgósította a helyi vállalkozókat, a hatóságokat az oktatási intézményeket, illetve az érdeklődő személyeket, valamint végrehajtotta a projekt képzési tevékenységeit és megszervezte az ökoturisztikai minősítés helyi támogatását.

A projekt megvalósítása során – 2003 októbere és 2005 decemberének eleje között – a projektpartnerek folyamatosan gondoskodtak a projekt tevékenységeinek és eredményeinek közzétételéről információs kiadványokban és egyéb szóróanyagokban, illetve egy külön internetes oldalon (www.ecoroute.org), valamint négy regionális műhelyfoglalkozás és egy projektzáró nemzetközi konferencia keretében. Minden kísérleti régióban egy regionális műhelyfoglalkozás megszervezésére került sor, ahol a külföldi projektpartnerek és a helyi célcsoportok a projekt addig elért eredményeit vitatták meg, illetve a nemzetközi fórum segítségével áttekintették a projektben részt vevő régiók lehetőségeit az ökoturisztikai minősítések területén. A konferencián számos más, az ökoturizmus vagy falusi turizmus tágabb területén tevékenykedő európai hálózat képviseltette magát, hogy együttesen vitassák meg egy európai ökoturisztikai minősítés kidolgozásának lehetőségeit.

A projektet társfinanszírozta az Európai Bizottság Oktatási és Kulturális Főigazgatósága, illetve a Leonardo da Vinci Program, két éven keresztül.

A Gyakorlati Kézikönyv szerkezete

A Kézikönyv az ECO-ROUTE projekt által összegyűjtött információkra épül. Célja ötleteket adni mindenkinek, aki érdeklődik az ökoturizmus iránt, akár vállalkozóként, akár oktatóként vagy szakpolitikusként; illetve az ECO-ROUTE oktatócsomag használatának és a projekt során kidolgozott képességfejlesztési megközelítésnek a népszerűsítése az ökoturisztikai minősítési rendszerek támogatása érdekében a különböző európai területeken.

A Kézikönyv négy nyelven jelenik meg: görögül, angolul, magyarul és románul. Két részből áll, amelyek a következők:

1. rész: Európai tapasztalatok – Az ökoturizmus minősítésének legjobb mai gyakorlata. Ez a rész áttekintést nyújt a részt vevő régiók és országok ökoturisztikai minősítésekkel kapcsolatos jogi és szabályo-

zási kereteiről, példákat adva az ökoturisztikai minősítések legjobb gyakorlataira.

2. rész: Az ököminősítési rendszer létrehozásának tapasztalatai a projektben részt vevő régiókban. E részben a kísérleti régiók természeti és kulturális erőforrásainak bemutatására kerül sor, ezt követi a projekt eredményeinek lépésről lépésre történő ismertetése, benne a képzési csomag, a képességfejlesztés módszertana, a projekt végrehajtásának és eredményeinek a helyi közösségbe történő „integrálásának” mechanizmusai és végül a tanulságok, illetve a projekt „öröksége”.

A Kézikönyv tartalmaz egy mellékletet is, amely részletesebben bemutatja a legjobb gyakorlatokat az ökoturisztikai és egyéb, hasonló minősítési rendszerek területén.